

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Kemikalieenheten

Stockholm 2022-11-04

Yttrande över betänkandet M2022_01516 EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) välkomnar kommissionens ambitiösa arbete på EU-nivå att verka för en hållbar användning av växtskyddsmedel och uppföljningen av de brister som finns i genomförandet, tillämpningen och efterlevnaden av direktivet. Däremot anser KSLA att det är mycket olämpligt att det blir en förordning och ser hellre en skärpning av direktivet, särskilt i fråga om efterlevnad.

Stora insatser är gjorda

KSLA vill tydligt framhålla att Sverige med framgång har arbetat med den aktuella frågan under närmare 30 års tid och på frivillig basis kraftigt har minskat både användningen av kemiska växtskyddsmedel och riskerna kopplade till hanteringen kring dessa. Detta har skett med en tydlig och långsiktig målstyrning från regeringen i nära samarbete med berörda myndigheter, och i positiv samverkan med lantbrukarna, sedan mitten av 1980-talet och utan lagstiftande detaljbeslut.

Denna målstyrning består av omfattande rådgivning baserad på integrerat växtskydd (IPM), som sker inom Greppa Näringen, Växtskyddscentralerna och genom många rådgivare inom näringen. Införandet av en obligatorisk behörighetsutbildning, för samtliga användare av växtskyddsmedel och marknadsdrivna krav på certifiering, som inbegriper IPM har givit stora resultat sedan 1990-talet i svenskt lantbruk, helt i enlighet med kommissionens målsättning med direktivet.

Ytterligare minskningar ger stora konsekvenser

Sverige har idag en låg risk, låg användning och låg intensitet av kemiska växtskyddsmedel jämfört med många medlemsländer. Att ha bindande krav på ytterligare minskning på ca 35–50 % bedömer KSLA inte är möjligt utan att den svenska produktionen minskar och vissa grödor inte längre kan odlas. Detta visas även i en utvärdering från Wageningenuniversitet (Bremmer et al: Impact assessment study on EC 2030 Green Deal targets for sustainable production). Studien pekar på allvarliga konsekvenser för både ekonomi och konkurrenskraft av en halvering av användningen av växtskyddsmedel. Det gäller ekonomisk och social

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

hållbarhet på landsbygden, negativ påverkan på konsumenternas ekonomi, livsmedellexport och även konsekvenser för livsmedelsproduktion i länder utanför EU. Dessa ekonomiska och sociala konsekvenser får stor betydelse för bedömningen av proportionaliteten i föreslagna åtgärder.

Känsliga områden måste definieras

KSLA ställer sig mycket frågande till förbud av användning av växtskyddsmedel i känsliga områden, eftersom definition på känsliga områden saknas. Därmed kan konsekvenserna av detta förbud bli orimligt stora och de går inte att överblicka. Här måste medlemsländerna ges möjlighet att definiera vad som avses med känsliga områden.

Konsekvensen av förslag till förordning

Hantering och kontroll av kemikalier är ett komplext ämne som rymmer flera målkonflikter. KSLA ifrågasätter starkt att detta förslag till förordning läggs fram innan mer genomgående nationella analyser om dess konsekvenser är gjorda. KSLA efterlyser därför en djupare analys av hur de gröna näringarna påverkas av förslaget till förordning och vill påtala behovet av en kompletterande konsekvensutredning av förslaget på nationell nivå.

KSLA:s utgångspunkt är att medlemsstaterna i införandet av nationella åtgärder och uppföljande av de brister som noterats, måste ges nationellt handlingsutrymme för att uppnå förordningens syfte och mål på andra sätt än genom ökad administration, kontroll och byråkrati. KSLA ställer sig kritisk till den ökade detaljstyrningen, som riskerar att bli både ineffektiv och kontraproduktiv. Den kommer även att innebära ökade kostnader både för enskilde företagaren, kontrollorgan, myndigheter mm. Enligt vad KSLA erfar finns ingen annan näring som har krav på motsvarande detaljstyrning för slutanvändaren.

I förslaget ges oberoende rådgivare en stor roll, men här måste hänsyn tas till hur rådgivningen är organiserad på nationell nivå. Samtidigt är det viktigt att ta till vara och utveckla lantbrukarnas egen stora kompetens. För alla parter är en långsiktig framtida kompetens- och teknikutveckling viktigare än detaljregleringar, vilket man visat i Sverige.

Robust försörjningsberedskap

KSLA vill betona vikten av att de mål som föreslås bör vara vetenskapligt baserade, mätbara och praktiskt uppnåeliga. En hållbar användning av bekämpningsmedel måste ta hänsyn till ett medlemslands försörjningsberedskap. Livsmedelproduktionen måste säkras både i Sverige och inom Europa, vilket inte minst de senaste årens utveckling visat. Målen blir än mer komplexa när man därtill beaktar den omställning som krävs till följd av ett förändrat klimat. Ökade problem med skadegörare och ogräs förutses, vilket i sin tur ger ett ökat behov av olika växtskyddsåtgärder. Det måste finnas effektiva och konkurrenskraftiga metoder, (biologiskt växtskydd eller andra alternativa åtgärder) innan kemiska möjligheter tas bort. Redan idag saknas möjligheter att kontrollera angrepp av vissa insekter i flera grödor.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Se över angränsande regelsystem

Ett europeiskt samarbete är helt avgörande för att nå framgång. Rätt utformad resistensförädling är en nyckelfråga för minskningen av växtskyddsmedel vilket visar på behovet av nytt regelverk för genomredigerade grödor inom EU. För att kunna minska användningen av växtskyddsmedel krävs förbättrad resistens mot exempelvis potatisbladmögel och olika virussjukdomar.

Kunskap och kompetens måste utvecklas

KSLA välkomnar en ökad satsning på kunskap och kompetens. Det krävs fortsatt mycket stora insatser för att ta fram bra, effektiva, praktiskt genomförbara och konkurrenskraftiga alternativa metoder till kemiska växtskyddsmedel. Detta saknas för idag för många skadegörare. Men inom teknikområdet har lovande framsteg gjorts, speciellt för reducera mängden ogräsmedel.

KSLA ser positivt på att detta förslag är skickat på en bred remiss, där många instanser kunnat ge synpunkter och ser fram en information om den fortsatta processen.

Stockholm 2022-11-04

Jan Fryk
Akademiens preses

Eva Pettersson
Akademiens sekreterare och vd